

Spis treści

Wstęp do wydania II zmienionego i rozszerzonego	13
Wykaz aktów prawnych i zastosowanych skrótów	17
Wykaz stosowanych kont	24
CZĘŚĆ PIERWSZA. PRAWNE I EKONOMICZNE OTOCZENIE FIRMY	
1. Elementy prawa cywilnego (Janusz Kaspryszyn)	33
1.1. Istota prawa cywilnego	33
1.2. Prawo rzeczowe	48
1.3. Zobowiązania	52
Pytania	64
Literatura	64
2. Prawo gospodarcze – wybrane zagadnienia (Janusz Kaspryszyn)	66
2.1. Wprowadzenie	66
2.2. Pojęcie przedsiębiorcy i jego podstawowe obowiązki	67
2.3. Istota spółki cywilnej (art. 860–875 kodeksu cywilnego)	68
2.4. Istota spółki jawnej (art. 22–85 kodeksu spółek handlowych)	70
2.5. Istota spółki partnerskiej (art. 86–101 kodeksu spółek handlowych)	72
2.6. Spółka komandytowa (art. 102–124 kodeksu spółek handlowych)	74
2.7. Spółka komandytowo-akcyjna (art. 125–150 kodeksu spółek handlowych)	75
2.8. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 151–300 kodeksu spółek handlowych)	77
2.9. Spółka akcyjna (art. 301–490 kodeksu spółek handlowych)	79
2.10. Inne formy działalności	81
2.11. Elementy prawa upadłościowego i naprawczego	82
Pytania	84
Literatura	85
3. Podstawy gospodarki finansowej spółki (Marek Łyszczak)	86
3.1. Pojęcie i formy finansowania	86
3.2. Klasyfikacja źródeł finansowania działalności gospodarczej	87
3.3. Cechy poszczególnych form finansowania	95

Pytania	100
Literatura	100
4. Współpraca podmiotu gospodarczego z bankiem (Urszula Mleczko)	102
4.1. Operacje bankowe	102
4.2. Produkty i usługi depozytowe i rozliczeniowe	103
4.3. Produkty i usługi kredytowe	110
Pytania	116
Literatura	117
CZĘŚĆ DRUGA. PRAWNE I ZAWODOWE NORMY RACHUNKOWOŚCI	
5. Harmonizacja rachunkowości (Danuta Misińska)	121
5.1. Wprowadzenie	121
5.2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy rachunkowości	122
5.3. Instytucje międzynarodowe zajmujące się tworzeniem standardów	123
5.4. Treści Międzynarodowych Standardów Rachunkowości i ich uwzględnienie w polskim prawie bilansowym	123
5.5. Dyrektywy Unii Europejskiej	129
5.6. Relacje między normami MSR (MSSF), Dyrektywami Unii oraz GAAP	131
Pytania	131
Literatura	132
6. Międzynarodowe i krajowe standardy rachunkowości (Jadwiga Szafraniec)	133
6.1. Historia	133
6.2. Cele Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości IASB	134
6.3. Struktura IASB	134
6.4. Powstawanie i uchwalanie standardów	135
6.5. Założenia koncepcyjne	136
6.6. Międzynarodowe Standardy Rachunkowości	137
6.7. Polski Komitet Standardów Rachunkowości	139
Pytania	141
Literatura	141
7. Tendencje rozwojowe rachunkowości (Miroslawa Kwiecień)	142
7.1. Funkcje rachunkowości	142
7.2. Nieco historii	145
7.3. Standaryzacja rozwiązań	152
Pytania	155
Literatura	155
8. Podstawy prawne i organizacja rachunkowości (Władysław Falowski)	157
8.1. Podstawowe uregulowania prawne dotyczące prowadzenia ewidencji	157
8.2. Uproszczone formy ewidencji	160
8.3. Podstawy prawne prowadzenia ksiąg rachunkowych	166
8.4. Podstawy organizacji rachunkowości	169
8.5. Obligatoryjne wewnętrzne uregulowania w zakresie rachunkowości	176
8.6. Organizacja ksiąg rachunkowych	180
8.7. Dokumentacja operacji gospodarczych	184
8.8. Inwentaryzacja jako podstawa weryfikacji lub ustalenia stanu ewidencyjnego	186

8.9. Zagadnienia pozostałe	189
Pytania	190
Literatura	190
9. Kryteria wyboru systemu finansowo-księgowego (Dorota Trzcińska-Mielczarek)	197
9.1. Wprowadzenie	197
9.2. Charakterystyka techniki komputerowej	198
9.3. Wymogi prawne stawiane systemom finansowo-księgowym	199
9.4. Czego się oczekuje od systemów finansowo-księgowych	204
9.5. Kryteria wyboru systemu finansowo-księgowego – lista pytań	207
Pytania	209
Literatura	210
10. Rachunkowość jednostek nieprowadzących działalności gospodarczej (Bożena Rudnicka)	211
10.1. Pojęcie jednostek nieprowadzących działalności gospodarczej	211
10.2. Szczególne uregulowania rachunkowości jednostek nieprowadzących działalności gospodarczej	212
10.3. Podstawowe kategorie ekonomiczne	213
10.4. Sprawozdanie finansowe	215
10.5. Zasady ewidencji	217
10.6. Wynik finansowy	219
10.7. Podjęcie działalności gospodarczej	219
10.8. Opodatkowanie jednostek nieprowadzących działalności gospodarczej (<i>non profit</i>)	222
Pytania	223
Literatura	224
11. Polityka bilansowa (Teresa Cebrowska)	225
11.1. Wprowadzenie	225
11.2. Definicje	227
11.3. Instrumenty polityki bilansowej	230
11.4. Granice polityki bilansowej	232
Pytania	233
Literatura	234
CZĘŚĆ TRZECIA. RACHUNKOWOŚĆ AKTYWÓW	
12. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne (Władysław Fałowski)	237
12.1. Wprowadzenie	237
12.2. Pojęcie wartości niematerialnych i prawnych	239
12.3. Wycena i amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych	240
12.4. Amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych	242
12.5. Pojęcie środka trwałego	243
12.6. Wycena środków trwałych	247
12.7. Amortyzacja środków trwałych	251
12.8. Aktualizacja wartości i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych	261
12.9. Ewidencja środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych	262
12.10. Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne przyjęte w leasing oraz oddane do leasingu	268

Pytania	282
Literatura	283
13. Inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe (Waldemar Dotkuś)	285
13.1. Wprowadzenie	285
13.2. Etapy realizacji procesu inwestycyjnego	288
13.3. Inwestycje w nieruchomości	291
Pytania	296
Literatura	297
14. Instrumenty finansowe (Edward Pielichaty)	298
14.1. Pojęcie, rodzaje i ewidencja instrumentów finansowych	298
14.2. Pojęcie i pomiar wartości godziwej instrumentów finansowych	304
14.3. Definicje instrumentów pochodnych	309
14.4. Wycena i ewidencja instrumentów pochodnych	312
14.5. Problemy ujęcia i wyceny złożonych instrumentów finansowych	315
Pytania	321
Literatura	322
15. Zapasy (Janusz Mindowicz)	323
15.1. Klasyfikacja i zasady wyceny zapasów	323
15.2. Materiały	325
15.3. Towary	330
15.4. Produkty gotowe	337
15.5. Inwentaryzacja zapasów	339
Pytania	344
Literatura	344
16. Rozrachunki (Bożena Rudnicka)	345
16.1. Pojęcie rozrachunków	345
16.2. Klasyfikacja rozrachunków	346
16.3. Wycena rozrachunków w ciągu roku obrotowego i na dzień bilansowy	347
16.4. Rozrachunki w walutach obcych	350
16.5. Odpisy aktualizujące należności	359
16.6. Inwentaryzacja rozrachunków	361
16.7. Ewidencja i dokumentacja rozrachunków	362
Pytania	383
Literatura	384
17. Środki pieniężne (Bożena Rudnicka)	385
17.1. Pojęcie aktywów pieniężnych	385
17.2. Czeki	386
17.3. Wexle	387
17.4. Inwentaryzacja środków pieniężnych	390
17.5. Wycena środków pieniężnych	391
17.6. Dokumentacja i ewidencja środków pieniężnych	395
Pytania	401
Literatura	402
18. Rozliczenia międzyokresowe (Waldemar Dotkuś)	403
18.1. Rozliczenia międzyokresowe czynne	403
18.2. Rozliczenia międzyokresowe bierne	406

18.3. Rozliczenia międzyokresowe przychodów	409
Pytania	411
Literatura	412

CZĘŚĆ CZWARTA. RACHUNKOWOŚĆ PASYWÓW

19. Kapitały (Janusz Mindowicz)	415
19.1. Istota i klasyfikacja kapitału własnego	415
19.2. Kapitały podstawowe	416
19.3. Kapitał zapasowy	422
19.4. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	424
19.5. Pozostałe kapitały rezerwowe	425
19.6. Zysk (strata) z lat ubiegłych	425
19.7. Wynik netto	426
Pytania	428
Literatura	429
20. Ustalanie wyniku finansowego (Jadwiga Szafraniec)	430
20.1. Pojęcia podstawowe	430
20.2. Koszty i przychody z działalności operacyjnej	432
20.3. Pozostałe koszty i przychody z działalności operacyjnej	437
20.4. Koszty i przychody finansowe	439
20.5. Zysk ze zbycia inwestycji	441
20.6. Aktualizacja wartości inwestycji	441
20.7. Inne	441
20.8. Straty i zyski nadzwyczajne	442
20.9. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	442
20.10. Ewidencja procedury ustalania wyniku finansowego	443
20.11. Podział wyniku finansowego	447
Pytania	448
Literatura	449
21. Rezerwy na zobowiązania (Waldemar Dotkuś)	450
21.1. Pojęcia podstawowe	450
21.2. Rezerwy na zobowiązania	451
21.3. Wycena rezerw	454
21.4. Rezerwy na restrukturyzację działalności przedsiębiorstwa	456
21.5. Rezerwy na podatek dochodowy	459
21.6. Ujawnianie informacji o rezerwach	460
Pytania	463
Literatura	463
22. Kontrakty długoterminowe (Anna Kasperowicz)	464
22.1. Identyfikacja pojęcia usługi długoterminowej	464
22.2. Charakterystyka kontraktów długoterminowych	466
22.3. Metody ustalania przychodów i kosztów niezakończonej umowy o usługi	467
22.4. Rozwiązania ewidencyjne	471
Pytania	480
Literatura	481
23. Odroczony podatek dochodowy (Władysław Fałowski)	482
23.1. Wprowadzenie	482
23.2. Różnice trwałe	483

23.3. Różnice przejściowe	485
23.4. Istota odroczonego podatku dochodowego	487
23.5. Przygotowanie danych niezbędnych do tworzenia i rozwiązywania rezerwy na odroczonego podatek dochodowy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	492
23.6. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu straty podatkowej do odliczenia w przyszłych okresach	494
23.7. Ewidencja podatku odroczonego i jego prezentacja w sprawozdaniu finansowym	496
23.8. Odroczonego podatek dochodowy – środki trwałe i wartości niematerialne i prawne	500
23.9. Odroczonego podatek dochodowy – leasing	503
23.10. Odroczonego podatek dochodowy – długoterminowe i krótkoterminowe inwestycje	506
23.11. Odroczonego podatek dochodowy – należności długoterminowe i krótkoterminowe	509
23.12. Odroczonego podatek dochodowy – zapasy	510
23.13. Odroczonego podatek dochodowy – długoterminowe i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	512
23.14. Odroczonego podatek dochodowy – kontrakty długoterminowe	515
23.15. Odroczonego podatek dochodowy – rezerwy	518
23.16. Odroczonego podatek dochodowy – zobowiązania	519
23.17. Podsumowanie	520
Pytania	521
Literatura	522

CZĘŚĆ PIĄTA. RACHUNKOWOŚĆ ZARZĄDCZA I CONTROLLING

24. Rachunek kosztów (Danuta Soltys)	527
24.1. Zasadnicze pojęcia i kryteria strukturalizacji kosztów	527
24.2. Istota rachunku kosztów	531
24.3. Funkcje rachunku kosztów	532
24.4. Podstawy zróżnicowania modelowego rachunku kosztów i powiązania z rachunkiem przychodów	533
24.5. Zasady ewidencji kosztów działalności operacyjnej	539
24.6. Podstawowe procedury kalkulacyjne a rachunek kosztowo-przychodowy	543
24.7. Rozwinięte modele rachunku kosztów zmiennych i wyników	552
24.8. Kalkulacja kosztów działań	554
Pytania	556
Literatura	557
25. Rachunkowość zarządcza (Edward Nowak)	558
25.1. Rachunkowość zarządcza w systemie informacyjnym przedsiębiorstwa	558
25.2. Rachunkowość zarządcza strategiczna i operacyjna	561
25.3. Klasyfikacja kosztów na potrzeby zarządzania	563
25.4. Analiza zmienności kosztów	565
25.5. Analiza progu rentowności	569
25.6. Dźwignia operacyjna	575
25.7. Decyzje cenowe	577
25.8. Ośrodki odpowiedzialności	581
Pytania	583
Literatura	584
26. Controlling (Waldemar Dotkuś)	585
26.1. Pojęcie controllingu	585
26.2. Rodzaje celów w controllingu	588

26.3. Controlling strategiczny	590
26.4. Controlling operatywny	591
26.5. Rachunkowość jako podstawowa baza informacyjna controllingu	592
26.6. Instrumenty controllingu operatywnego	593
26.7. Budżetowanie a ośrodki odpowiedzialności	593
26.8. Rodzaje budżetów oraz funkcje budżetowania	595
26.9. Kontrola budżetowa i jej fazy	596
26.10. Sprawozdanie controllingowe	597
Pytania	598
Literatura	598

CZĘŚĆ SZÓSTA. RACHUNKOWOŚĆ ZDARZEŃ NIETYPOWYCH

27. Rachunkowość jednostki w stanie upadłości (Zbigniew Luty)	603
27.1. Przesłanki upadłości	603
27.2. Dokumentowanie wniosku o upadłość	606
27.3. Ustalanie wartości masy upadłego	608
27.4. Koszty postępowania upadłościowego	614
27.5. Zaspokajanie wierzytelności	615
Pytania	617
Literatura	618
28. Łączenie i podział spółek (Zbigniew Luty)	619
28.1. Istota połączenia	619
28.2. Połączenie w świetle prawa bilansowego	624
28.3. Połączenie metodą nabycia	629
28.4. Metoda łączenia udziałów	633
Pytania	637
Literatura	637

CZĘŚĆ SIÓDMA. SPRAWOZDAWCZOŚĆ I ANALIZA FINANSOWA

29. Sprawozdawczość finansowa (Teresa Cebrowska)	641
29.1. Wprowadzenie	641
29.2. Cel i procedury sprawozdań finansowych	642
29.3. Założenia i cechy jakościowe sprawozdania finansowego	649
29.4. Wprowadzenie do sprawozdania finansowego	652
29.5. Konstrukcja i treść bilansu	653
29.6. Rachunek zysków i strat	661
29.7. Dodatkowe informacje i objaśnienia	666
29.8. Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym	669
29.9. Rachunek przepływów pieniężnych	672
29.10. Sprawozdanie z działalności za rok obrotowy	681
29.11. Konsolidacja sprawozdań finansowych	682
Pytania	684
Literatura	685
30. Analiza finansowa (Teresa Cebrowska)	686
30.1. Istota i przedmiot analizy finansowej	686
30.2. Metody analizy finansowej	690
30.3. Źródła informacji dla analizy	694

30.4. Płaszczyzny oceny kondycji firmy	696
30.5. Wstępna analiza sprawozdań finansowych	699
30.6. Analiza wskaźnikowa	706
30.7. Identyfikacja ryzyka bankructwa	712
30.8. Podsumowanie	715
Pytania	715
Literatura	716
Odpowiedzi na pytania	718
Indeks (Zdzisław Kes)	719